

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Jol'a si Duminec'a.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLIII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 35.

Joi, 13 Maiu

1880.

Ungari'a între doue curente.

Brasiovu 30 Aprile/12 Maiu.

Mai rapede decâtu s'ar' fi crediutu urméza ma-
rile si decidetórele eveneminte politice europene u-
nulu dupa altulu. Diplomatiu unguri abia se mai
distira puçinu dupa incheierea tractatului dela
Berlinu, în credintia, că prin acest'a s'a creatu o
stare de lucruri suportabila celu puçinu pentru unu
patrariu de seculu si éca, acuma se vedu incungi-
rati de doue curente puternice, cari sunt cu totulu
opuse dorintieloru si aspiratiuniloru loru.

Unulu din aceste curente vine dela média-di si
altulu dela apusu. Tractatulu dela Berlinu s'a do-
veditu prea slabu pentru de a poté sustiené impe-
rati'a otomana, fia chiaru între marginele reduse
ce i lea ficsatu. Miscarea cea mai noua din Al-
bani'a, proclamarea independintii acestei provincie
de către poporul armatu, este unu evenimentu,
care a facutu o gaura mare în pergamentulu subscrisu
la Berlinu. Lig'a albanesa a tramisu dupa scirile
cele mai noue o deputatiune pe la marile poteri
europene, cu scopu de a câstigá recunóscerea noului
statu albanesu. Europ'a va vedé ce va face cu a-
cestu nou statu, nu ne vomu ocupá aci de asta
cestiune. Ceea ce ne intereséza mai multu pentru
momentu este curentulu ce se manifesta în mis-
carea albanesa si care tinde la realizarea faptica a
principiului cá Orientulu se fia alu popóreloru
orientale.

Fara de a mai cercetá acuma, déca o solutiune
definitiva grabita a cestiunei orientale ar' fi în fa-
vorulu nostru séu nu, trebuie se recunóscemu, că
în Turci'a s'a creatu o situatiune cu totulu con-
traria atitudinei politice esterióre a Maghiariloru.
Ei voieau pentru antaiu se sustiena cu orice sacri-
ficiu supremati'a Turciloru. Acést'a nu s'a potutu,
a armatu tractatulu dela Berlinu si cu elu ocu-
parea Bosniei si a Herzegovinei de către Austro-
Ungari'a. Din positiunea acést'a au speratu di-
plomatiu maghiari a dominá situatiunea pe penin-
sul'a balcanica dandu man'a cu Turculu. Mersulu
poternicu alu eveneminteloru inse nu l'au potutu
apri si miscarea albanesa a datu semnalulu libe-
rarii tuturoru popóreloru de pe peninsul'a bal-
canica.

Alu doilea curentu, amu disu, vine dela apusu,
din statulu vecinu si gémenu cu Ungari'a, din
Austri'a. Si dincolo de Lait'a este vorba de libe-
rarea popóreloru — de sub jugulu suprematiei ger-
mane. Ministeriulu Taaffe voiesce se 'si tiena cu
scumpetate cuventulu datu si se realizeze pe câtu
se va poté principiulu egalei indreptatiri a tuturoru
nationalitatiloru Austriei, între marginele constitu-
tiunei esistente. Astfelu, interpretandu articululu
XIX alu legiloru fundamentale în sensulu egalei
indreptatiri guvernulu a regulatu pentru Boemi'a
egal'a întrebuintiare, a limbelor patriei în tóte ofi-
ciele tierii printr'o ordonantia ministeriala.

Acést'a mesura a provocatu se întielege oposi-
tiunea tuturoru suprematistiloru din Austri'a, dér'
guvernulu le respunde prin diarele sale, cari de
astadata sunt sustienute chiaru de către organele
principale ale cancelariului germanu, că politic'a
guvernului austriacu, că politic'a ministeriului
Taaffe nu se poté departá de marile postulate ale
egalei indreptatiri nationale; nu numai considerati-
oni mai inalte de statu dér' chiaru influinti'a po-
ternica a curentului europeanu si a giurstariloru
internationale constringu astadi pe guvernulu Aus-
triei de a pastrá o asemenea conduita cu scopu de
a satisface câtu mai multu dorintieloru si drepte-
loru pretensiuni ale nationalitatiloru.

Libertate, egala indreptatire pentru popóre!
ata devis'a timpului, eata curentulu ce impresóra
astadi statulu ungaru din partea despre sudu si
dela apusu. Intemplantile de pe peninsul'a balca-
nica fiindu mai departate voru alterá mai puçinu

pe politiciu maghiari, dér' óre potu ei remané câtu
de puçinu indiferenti față de miscarea ce se mani-
festa în Austri'a, în acea Austria unde ómenii dela
cârm'a statului declara în faci'a lumei, fiindu se-
cundati chiaru de către organele principelui Bis-
marck, că nu mai potu guverná fara de a mul-
tiami tóte popórele tierii?

Faptele vorbescu mai elocentu, decâtu ori-ce articulu
de diaru. Sistemulu de guvernare, care se practica
astadi în Boemi'a a aratatu deja efectele sale im-
bucuratóre si în provinciile cele mai mici ale Aus-
triei. Primirea noului Metropolitu alu Bucovinei
în Cernauti a culminatu într'o manifestatiune una-
nima nationala a Romaniloru locutori în acea mica
tierisióra. Miscarea, ce se vede adi la popórele
din Austri'a sémena multu cu miscarea, ce s'a ve-
diutu în tierile corónei S. Stefanu în anii 1860,
candu sperantiele într'o infratire a tuturoru popóre-
loru erau inca atátu de mari.

Intr'aceea în Ungari'a se lucra barbatesce la
„consolidarea“ suprematiei Maghiariloru. Diet'a ma-
ghiara se grabesce în ruptulu capului se incoroneze
edificiulu „intresseloru de cultura maghiare“ cu le-
gea pentru scólele medie. Pêna candu va poté óre
se resiste acestu edificiu isbirei undeloru curentului
egalei indreptatiri? —

Cronic'a evenimenteloru politice.

În foile germane din Austri'a este la
ordinea dilei discussiunea asupra ordinulu
ministerialu, prin care se dispune, ca
limb'a ceha se fia în tóte oficiele publice
egalu indreptatita cu cea ger-
mana. Nemtii în privinti'a limbei au fostu in-
totdêuna mai toleranti decâtu Maghiarii, dér'
acést'a tolerantia venea din mai bun'a loru judecata,
ei tolerau limb'a boema, spre esemplu, numai în a-
cele casuri, unde interessulu administrativu recerea
acést'a cu necesitate; în tóte celelalte casuri limbele
nationalitatiloru trebuieau se cêda suprematiei lim-
bei germane.

Ministeriulu Taaffe a trebuitu se se desbrace
de egoismulu guverneloru trecute austriace si se
pacteze si cu limbele. Déca Cehii au intratu în
Reichsrath, ei au facutu acést'a numai pe bas'a
asigurarei ce li s'a datu din partea comitelui Taaffe,
câ guvernulu va face totu ce-i va stá în putintia
spre a satisface celoru mai urgente pretensiuni na-
tionale ale Boemiloru pe cale administrati-
va. Nu o lege, ci unu ordinu ministerialu im-
pune acuma tuturoru functiuniloru din Boemi'a
si Moravi'a nu numai de a se indeletnici, ci de a
cunósce chiaru perfectu, pe langa limb'a germana
si limb'a ceha. Astfelu sunt constrinsi chiaru si
functiunarii din districtele curatu germane de a cu-
nósce limb'a boema.

Între tóte dispositiunile noului ordinu acést'a
din urma a ranitu mai multu anim'a suprematisti-
loru nemti si poté, că în punctulu ce se refera la
districtele locuite numai de germani, nu li se poté
dá cu totulu nedreptu. Diuarulu oficiosu germanu
„Bohemia“ constata, că incependu dela ordonan-
tiele ministeriului de justitia dela 30 Iuniu 1852
si dela 10 Ianuariu 1864, în districtele cu popo-
ratiune mixta sentintiele tribunaleloru în cauzele
civile s'au datu în adeveru în limb'a părtiloru.
„Bohemia“ mai constata inse si aceea, că la tribu-
nalele, ce se afla în districtele curatu germane ale
Boemiei, usulu judecatorescu a recunoscutu singuru
limb'a germana de obligatori'a asia că întrebuintiare
unei alte limbe de către parti séu la des-
baterile giudiciale se baséza numai pe o permissiune
extraordinaria, nicidecumu inse pe unu dreptu ga-
rantatu prin lege alu cetatianiloru.

Tóte aceste ar' mai fi inse de suportatu, cu totulu
nesuportabilu le este inse Nemtiloru austriaci mo-
dulu, în care organulu bismarckianu „Norddeutsche

Allg. Ztg.“ apera mesurile cele mai nóue ale mi-
nisteriului T a a f f e. Corespondentulu diuarului
berlinesu apera si ordonanti'a memorata ministeri-
ala privitóre la egal'a indreptatire a limbelor din
Boemi'a si Moravi'a, dicéndu, că acést'a ordonantia
ce s'a datu câteva luni dupa memorandele Cehiloru
caracteriséza numai spiritulu fidelu imperiului si
constitutiunei, cu care cabinetulu tractéza postula-
tele cehice. Cumu se poté ministeriulu Taaffe se
fia laudatu de fidelu constitutiunei, candu ordona,
câ toti functiunarii nemti fara esceptiune se scia
vorbi cu părțile cehice boemesce? Asia ceva trece
peste orizontulu domniloru din gard'a lui Dr. Herbst,
Dr. Kopp s. a., cari odinióra tieneau, că numai
acel'a e fidelu constitutiunei, care se opune cu
tóta puterea desvoltarei nationalitatiloru slave.

Si óre ce ar' dice gard'a d-loru Tisza-Trefort,
candu ar' vení la cârma în Ungari'a unu minist-
teriu, care se voiesca se duca cu scrupulositate în
deplinire dispositiunile legi de nationalitate? De
siguru, că nu ar' admite, că acelu ministeriu lucra
fidelu constitutiunei. În Ungari'a se întielege as-
tadi fidelitatea către constitutiune si statu asia, că
se lucrezi tocmai în contra esecutiunei acelei legi
de nationalitate. Si apoi ce diferentia între legile
si pracs'a din Austri'a! Legea de nationalitate,
care exista inca pe harthia în Ungari'a este unu
nimicu pe lênga concessiunile, ce le face limbei
boeme ordonanti'a cea mai nóua a ministeriului
Taaffe, prin care se stabileste, că desbaterile si
sentintiele tribunaleloru se se faca în limb'a par-
tiloru private si chiaru si intabularile în cărțile
funduare se se faca în acea limba, în care s'a ina-
intatu cererea. Cu tóte astea suprematistii din
Vien'a sustienu, că Austri'a va fi nefericita déca func-
tiunarii loru voru trebui se invetie toti fara escep-
tiune limb'a boema. Este óre mai fericita Un-
gari'a, unde nici unui professoru de limb'a romana
la Universitate nu i-au permis se anuntie prele-
gerile sale si în limb'a romana?! —

Din Scutari în Albani'a, sosesc o scire de
cea mai mare importantia. Albani'a s'a de-
claratu independenta de dom-
ni'a Sultanului. În diu'a de 7 Maiu
fóia oficiala „Scodra“, care pêna acuma erá scrisa
numai în limb'a turcésca, a aparutu pentru an-
taia óra în limb'a albanesa si turcésca, aducénduse
în frunte o proclamatiune a ligei si
a comitetului esecutivu. Lig'a declara, că Al-
bani'a a încetatu de a mai fi su-
pusa domniei Padisiahului. Toti
functiunarii otomani, cari nu sunt de
nationalitate Albanesi, sunt scosi din posturile loru
si trebue se parasésca tiér'a, afara
de aceia, cari au probatu, că sunt amici ai Ar-
nautiloru. Ordinele ligei albanese trebuie se fia e-
secutate; pe lênga liga cei mai betrani din poporu
câ si pêna aci sunt legislatorii. Proclamatiunea e
subscrisa de: Ali-pasi'a, Hedo Beg, Prenk Bib
Doda, Mufti Hafiz Efendi, Episcopulu Porten si
Nicola Dzaba în numele notabililoru si alu poporului
de religiunea musulmana si crestina. — Tóte tru-
pele lui Hagi Osman-pasia, câte se afla în ta-
ber'a dela Coplic'a, au trecutulu la
liga. Cassele publice au fostu secuestrate, func-
tionarii otomani au fostu depusi. Consula-
teloru li s'a oferitu scutu armatu, dér' pêna în
7 l. c. nu s'a intemplatu nici cea mai mica tur-
burare.

Diplomati'a européna, încátu privesce cedarea
districtelor Gulinie si Plava la Muntenegru, a fa-
cutu, cumu se dice, socotéla fara birtasiu. Alba-
nesii nu voru se scie de ceea ce s'a decisu în ma-
rele areopagu dela Berlinu, ei dicu, Gulinie si
Plav'a sunt pamentulu nostru, noi Albanesii voimu
sè fimu liberi si nedespartiti, de aceea nu vomu
cedá nici unu petecu de bunavoie. Cine poté se
impute Albanesiloru, că voiescu se fia liberi si in-
dependenti si că se rupe acuma si de către Turci'a,

51
11
30
50
8
173
200
98
15
11
02
28
25
15
16
59
67
69
08
161
60
322
6
3
2
7
3
21
222
315
290
1614
292
290

care nici nu e in stare ai stapani nici nu le pote folosi cu nimica ?

Proclamarea independentiei Albaniei, resistinta' Arnautilor in contra planurilor de distrugere ale diplomatiei europene este unu faptu, care trebuie se inaltie pe acestu poporu bravu in vedi'a lumei si se-i castige simpatieele tuturoru. Cu tota energi'a ce-o desvolta siefii ligei albanese nu se pote inse admite, ca ei ar' fi lucratu numai de capulu loru, ci ca intotdeauna asia si acuma se afla la spatele loru celu puçinu un'a din marile poteri. Agentii Italiei agiteza de multu in Albania si fructele agitarii loru au cadutu acuma de pe pomu. Infiuintia italiana cresce intre Albanesi din di ce merge; se vorbesce chiaru ca voru sosi in curendu arme si voluntari din Itali'a. Astfelu va pote joca si Itali'a unu rolu de protectore a Albaniei in sperantia, ca va pote pune peiorulu pe acesta provincia, ca se devina vecina cu Austri'a si pe peninsula' balcanica.

Albanesii au ocupatu tote positiunile mai insemnate si le fortifica. Lucrurile loru de fortificare, se dice, ca sunt conduse de ingineri si oficeri italieni. Celu mai mare sucursu l'au capetatu Albanesii dela armata turcesca, din care au trecut in massa trupe in taber'a ligei. Siefii albanesi au dechiaratu, ca voiescu se creeze in cateva septemani unu contingentu de 25—30,000 omeni, cu care se pota lua ofensiv'a de la Gusinië si Plava in contra Muntenegrului. Bietii Muntenegreni, ei nu numai ca nu au capetatu, ceea ce li s'a adjudecatu de catre congressulu dela Berlinu, der' voru trebui pote se verse inca multu sange, spre a apera si ceea ce posedu in contra Albanesiloru. Se prevedea ca slabitiunea Portei si neglenti'a seu mai bine disu nepasarea intentiunata a functionariloru ei va provoca inca o mare incurcatura in afacerea muntenegrina-albanesa.

Situatiunea Turciei este sub asemeni impregiurari catu se pote de trista. De-o parte o imboldescu marile poteri, cari au tras'o la raspundere intr'o nota colectiva, ce iau adressatu, de alta parte miculu Muntenegru, nu-i da pace nici unu momentu. Consiliarii principelui Nichita au avutu ocaziune de a face exercitiile cele mai mari in scrierea de note diplomatice. Strimtoratu de catre Albanesi guvernulu muntenegrenu si-a versatu necasulu erasi intr'o nota. nu mai scimu a catea, adresata inaltei Porthe, in care cere, 1. ca guvernulu otomanu conformu dispositiuniloru luete se predè trupeloru muntenegrine punctele intarite, 2. ca guvernulu muntenegrenu se fia desdaunatu pentru tote cheltuielile, ce i s'au causatu in urm'a neexecutarii clausulei memorate dela 22 Aprile incoce pena ce trupele muntenegrine voru lua in posesiune acele puncte intarite. 3. Muntenegrulu, care se radima pe dreptulu gintiloru, cere ca guvernulu Sultanulu se iè mesuri seriose si energice spre a silu pe supusii sei armati aflatori pe terenu muntenegrenu de a se reintorce in imperatia. — Evenemintele din urma au modificatu situatiunea, astadi Albanesii de facto nu mai sunt supusi ai Sultanulu. Miscarea din Albania favoriseza forte multu politic'a noului cabinetu anglesu, care si-a pusu de devisa: „Orientulu se fia alu poporeloru orientale.“ Deocamdata ministrulu de esterne lordu Granville observa cea mai mare reserva incatu privesce tractatulu dela Berlinu. Se serie, ca densulu tocmai acuma prepara o nota circulara, in care guvernulu Angliei va asigurá, ca nu voiesce o actiune izolata in Orientu, ci ca dincontra doresce o procedere comuna a tuturoru poteriloru, — der' cabinetulu anglesu nu pote privi cu nepasare, cumu calcá in peciore Sultanulu chiaru si promisiunile cele mai solemnele. Onorea si interesele Angliei nu érta, ca se nu se realizeze promisiunile facute in faci'a Europei. — Déca lordulu Granville ar' vorbi in adeveru asia, acés'ta ar' fi o dovéda ca cabinetulu anglesu nu tiene atátu la esecutarea fidela a tractatului, catu la gonirea Turciloru din Europ'a.

Cei mai nelinistiti din caus'a politiceii noului cabinetu anglesu sunt si remanu suprema-tistici din Austro-Ungari'a. Principiulu liberalu alu lui Gladstone: „Orientulu se fia alu poporeloru orientale!“ nu le pote nicidecumu placé celoru, ce sunt deo credintia cu totulu opusa, candu dicu spre esemplu, ca „Ungari'a este numai a Maghiariloru, ér' Austri'a numai a Nemtiloru“. — Intre tote diuarele mari dualiste „Pester Lloyd“ este mai ingrigiatu asupra nouei directiuni a politiceii anglese. „Unu cabinetu, esclama numit'a fóia — „a caruia politici conducetori vestescu gonirea Turciloru din Europ'a si stabilirea unei confederatiuni slavice, ca o

dogma trebuie se vina mai curendu seu mai tardiu in contradicere c'unu statu, care, celu puçinu inca pentru acuma, are unu mare interessu, de a sustiené domnirea turcesca in Europa celu puçinu in estinderea ei redusa, si care niciodata nu va pote concede, ca regimele Turciei se fia inlocuitu spre esemplu de celu rusescu seu de celu bulgarescu.“ — Viitoriulu celu mai de aprópe ne va arata, déca este intemeiata temerea de unu carambolu între Angli'a si Austri'a in Orientu.

„Correspondentiei Politice“ i se scrie din Berlinu cu dat'a din 2 Maiu: Tramiterea la St. Petersburg a unei deputatiuni de oficeri austriaci, pentru a felicitá pe imperatulu Alesandru cu ocaziunea aniversarei nascerei sale, a fostu veduta aici cu unu interessu cu totulu deosebitu. Prim'a impressiune a fostu cea a satisfactiunei de a vedé Vien'a si Berlinulu facendu o demarsia identica. Nu se face, in adeveru, la Berlinu nici o schimbare de confidentia, la care Vien'a se nu iè parte. Acés'ta a fostu prim'a impressiune a trimeterei celoru doi deputati in cestiune. Aici sunt de parere, ca curtile din Berlinu si din Vien'a n'ar' fi hotaritu tramiterea oficeriloru superiori pentru 29 Aprile, déca ar' fi trebuitu se se téma, ca voru vedé pe cabinetulu de St. Petersburg intielegenduse peste puçinu cu d. Gladstone pentru a atacá tractatulu de Berlinu. Ori-ce ar' fi, déca d. Gladstone va voi se urmarésca o politica tindiendu de a stricá pe Russi'a cu Germani'a si Austro-Ungari'a lingusindu aspiratiunile rusescei in peninsula' Balcaniloru va obligá pe aceste poteri la o contra-actiune, care isi va avé efectulu ei. Pentru ce poteri germane nu s'ar' intielege cu Russi'a in sensulu acest'a, ca ele se dobandésca dela Russi'a renuntiarea la peninsula' Balcaniloru promitendu in schimbu acestei poteri de a nu se impotrivi la proiectele sale in Asi'a si mai cu séma intinderea ei spre Indii.

Impartirea ofrandelor pentru inundati.

Delegatii comitetului pentru Romanii inundati instituitu in Brasiovu, s'au reintorsu din caletoria loru intreprinsa cu scopu de a impartí la faci'a locului ofrandele iucurse pentru inundati. Fara de a prejudeca nici catu de puçinu raporturiloru ulterioare despre activitatea comitetului care inca nu s'a terminatu si avendu permissiunea acestui onoratu comitetu, incepemu astadi cu publicarea proceselor verbale, ce le-au incheiatu domnii delegati in comunele, pe unde au impartitu ajatorie, in ordinea cumu au urmatu:

I.

Processu verbalu, incheiatu in comun'a *San Mihailulu de josu* la 8/20 Aprile 1880 in presentia d-loru delegati ai comitetului pentru Romanii inundati, instituitu in Brasiovu, Nicolae T. Ciurcu si Dr. Aurel Muresianu, apoi a d-lui parochu alu San-Mihaiuriloru (de josu si de susu) Vasile Moldovanu, a d-lui jude comunalu (primariu) Michailu Csépi si a curatoretului primariu Nechita Suci.

D-nii delegati ai comitetului susu memoratu venindu astadi la faci'a locului si convingendu-se in persóna despre daunele, ce le-au suferitu locuitorii romani de aici, au invitatu pe cei mai pagubiti si lipsiti dintre acestia la cas'a parochiala si le-au distribuitu, amesuratu impregiurariloru loru, dandu banii fiacaruia in mana, ajutoarele urmatore:

Li s'au datu: Vedevei Simionu Gerendi cu 3 copiii; lui Mihailu Sandru; Domnita Beresiu; Vasile Lupu; Iosifu Pintea; An'a Rusu; Iacobi Moldovanu; Luca Siandoru; Stefanu Thinc'a; Tóderu Nanu; Iuonu Pusia din San-Mihaiu de josu si lui Nechita Olteanu din San-Mihaiu de susu câte 12 fl., (144 fl. v. a.)

Mai departe s'a datu: lui Vasile Cimoce: Pavelu Pintea; Iuonasiu Sierbann; Vasile G. Munteanu: Vasile Cadaru; Nicolae Crisianu; Iosifu Benedecu; Todoru Lupu si lui Petru Munteanu (din San-Mihaiu de susu) câte 8 fl. v. a. (72 fl. v. a.)

In fine s'a datu: lui Alexa Pintea; Nicolae Munteanu; Vasile Pintea a lui Filipu; Vasile Pintea a lui Iacobi; Mihaiu Lupu; Tóderu Lupu Apali; Samuila Tinca; Samuila Fili, câte 6 fl. v. a. cu totulu 48 fl. v. a.

Pentru scól'a confessionalu din locu, care este lipsita de multe rucisite si carti necesare scolastice s'a datu la man'a d-lui parochu Basiliu Moldovanu si a curatoretului primariu bis. si scol, Nechit'a Suci, sum'a de 20 fl. v. a.

Presentandu-se mai tardiu si Todoru Lupu sen. i s'a datu acestui daunatu sum'a de 6 fl. v. a. asemenea s'au datu 6 fl. lui Iuonu G. Munteanu (12 fl.)

Pentru Stefanu Tinca (12 fl.) Nechita Olteanu (12 fl.) Pavelu Pintea (8 fl.) Todoru Lupu Apali (6 fl.) Samuila

Tinca (6 fl.) Samuila Tili (6 fl.), cari toti n'au fostu de facia la impartire, s'au predatu sumele ce li se cuvino, in totulu 50 fl. v. a. d-lui jude comunalu Mihailu Csép, care a luat asuprasi obligamentulu ai preda respectiviloru neamenatu in persóna.

Cu totulu s'a datu pentru inundatii si scól'a din San-Mihaiu 296 fl. v. a.

Spre adeverire urméza subscrierile:

(L. S.) Csép Mihály (L. S.) Vasile Moldovanu
föbiro. parochu gr. or.

Mihailu Lupu, Alexa Pintea, Nechit'a Suci, cur. subscr.
Vasile Pintia, Nicolau Crisianu prin Ioane Nanu
ca daunati. invetiatoriu gr. or.

Processulu verbalu l'a scrisu: Ioane Nanu inv. gr. or.

II.

Processu verbalu incheiatu in comun'a *Hádáreu* la 9/21 Aprile 1880, fiindu presenti dnii delegati ai comitetului pentru Romanii inundati, instituitu in Brasiovu Nicolae T. Ciurcu si Dr. Aurel Muresianu, apoi d. parochu gr. un. alu Hádáreului Teofilu Popu, d. jude comunalu Ludovicu Demény si subjedele Tanasie Căcanu.

Dnii delegati ai comitetului din Brasiovu au visitatu in persóna cu de ameruntulu locurile si casele inundate din comun'a Hádáreu si constatandu marile daune ce le-au suferitu locuitorii de aici au distribuitu celoru mai lipsiti, dandu banii fiacaruia in mana, ajutoare in modulu urmatoriu:

Li s'au datu lui: Vasile Margineanu, caruia ap'a l'adusu casuti'a de totu, lui George Sasu care asemenea si-a perdutu cas'a si lui Todoru Cocanu totu asia pagubitu câte 25 fl. v. a. (75 fl.)

Urmatoriloru: Zenovie Hádáreanu si Iliana Filipu li s'au datu câte 15 fl. v. a. — Bucuru Tóderei, care este veduva cu 5 copii si forte lipsita, i s'a datu sum'a de 25 fl. v. a. (55 fl.)

Mai departe s'a datu: lui Marianu Spiridonu; Nicolae Deceanu sen.; Maria Deceanu; Iuonu Bucuru; Vasile Chetianu; Lic'a Achimu; Iuonu Achimu; George Sacaci; Gligoru Mesesianu; Marisc'a Crisianu; Iuonu Hatieganu; Simeonu Morosianu; Mihailu Germanu; Iuonu Bucuru si Vasile Olteanu câte 10 fl. v. a. (150 fl. v. a.)

In fine li s'a datu: lui Nicolae Deceanu iun.; Partenie Tieranu; Nicolae Campeanu; Vasile Filipu; Dumitru Popa; Rusza Sándor; Simeonu Morariu; Iuonu Pitzi; Avramu Rosea; George Tinc'a; George Udrea; Nicolae Bartha; Tanasie Cocanu; Iacobi Cocanu; George Cocanu; Iuonu Cocanu; Lic'a Cocanu; Cristina Crisianu; Pavelu Chetianu; Németh Iános; Marisc'a Achimu; Iliu Bucuru; Milik Pist'a; Begedzán Márton; Todoru Pitica; Németh Samu si Iuonu Rusu li s'au datu câte 6 fl. in totalu 162 fl. v. a.

Pentru Vasile Margineanu (25 fl.) Vasile Olteanu (10 fl.) Németh Samu (6 fl.) si Iuonu Rusu (6 fl.) cari n'au potutu fi de facia s'au imánatu banii ce li se cuvino d-lui jude Ludovicu Demény, care a luat asuprasi obligamentulu de ai predá fara intardiare respectiviloru.

Mai tardiu s'au prezentatu inca urmatorii daunati in mesura mai mica, adeca: Iuonu Irimias; Iacobi Olteanu; Nicolae Unguru; Gavriela Nemes; Vasile Covacs; Iuonu Láscau; Iuonu Filidu; Petru Moldovanu; Ona Turdeanu; Vasile Canta; Pavelu Crisianu; Mihailu Bucuru; Manoila Achimu; George Bucuru; Vasile Bogoteanu si fiacaruia din acestia i s'au datu câte 2 fl. v. a. in totalu 30 fl. v. a.

Cu totulu s'a datu pentru inundatii din comun'a Hádáreu sum'a de 472 fl. v. a.

Spre adeverirea acestor'a urméza subscrierile:

(L. S.) Teofilu Popu (L. S.) Deményi Lajos
parochu föbíró

Basilu Popu. Cocanu Tanase, subjede
subs. prin Popu.

Cocanu Emilianu pentru Todoru Cocanu; Olteanu Iacobi; ca daunati.

III.

Processu verbalu incheiatu in comun'a *Agirbiciu* la 10/23 Aprile 1880 in presentia delegatiloru comitetului pentru inundati instituitu in Brasiovu d. d. Nicolae T. Ciurcu si Dr. Aurel Muresianu, a d-lui protepopu gr. or. localu Sim. Pop Moldovanu, a d-lui jude cercualu Vasile Moga si a curatoretului bis. si scol. Stefanu Sirbu si a membrului primariei comunale Ioanu Vasincea.

D-nii delegati ai comitetului in Brasiovu convingenduse la faci'a locului despre daunele ce le-au suferitu locuitorii din acés'ta comuna, au chiamatu pe cei mai lipsiti la cas'a d-lui jude cercualu si le-au impartitu ajutoria fiacaruia la man'a s'a propria iu modulu urmatoriu:

Lui Vasile Badineanu, morariu lipsitu cu trei copii minoreni, carele s'au distinsu in dilele inundarei din 5 si 6 Decembre 1879, salvandu pe mai multi locuitori cu familiile si averea loru din apa, i s'a datu 30 fl.

Lui Ioanu Sasu, Ilie Dragota, Ioanu Indoleanu, Mihailu Calianu, cari sunt foarte lipsiti câte 15 fl. (60 fl.); lui Ioanu Felecanu, Albert János, Ioanu Vasinca jun., Simeonu Cristianu, Ioanu Calianu sen., Georgiu Indoleanu, Fejér Iozsi, veduvei lui Ioanu Surdu, Georgiu Porcila jun., Mihaila Radu, Todoru Podariu, Ioanu Triteanu, Georgiu Radu si veduvei lui Fejér Ianosiu câte 10 fl. (40 fl.); Veduvele: Susan'a panlacanu, Sükösd Lili; lui Toma Moldovanu, lui Karsai Mihály si lui Ioanu Moldovanu câte 6 fl. (30 fl.)

Delegatii comitetului considerandu, că scóla confesională din locu suferă de mari lipse, cari in impregiurările actuale, fiindu poporatiunea cu totul pagubita in urm'a inmadatiunei, nu se potu nicidecum acoperi fara unu ajutoriu extraordinariu; avendu in vedere mai departe, că din cauza, că tocmai acum se construesce o noua cladire pentru scóla, trebuint'a acestui ajutoriu este foarte urgenta, au decisu, se de scólei romane din Agirbiciu sum'a de 100 fl. In totalu s'au datu pentru inundati si scóla romana sum'a 360 fl. v. a.

Daunatii Ioanu Felecanu (10 fl.), George Radu (10 fl.), Sükösd Lila (6 fl.) si Karsai Mihály (6 fl.) ne fiindu de familia, ce li se cuvinu lor in suma de 32 fl. s'au prelatu curatorului bisericescu Stefanu Sirbu cu obligamentulu a imaneze neamenatu fiacaruia. Spre adeverirea acestora urméza subscrierile:

(L. S.) Vasile Moga, (L. S.) Sim. Popu Moldovanu, jude cercualu. prot. gr. or.
Ioanu Vasinca, juratu. Sirbu St. subscr. prin V. Moga Vasile Badineanu, daunatu.

IV.

Processu verbalu incheiatu in Comun'a **Ariesiu Poiana** la 10/22 Aprilie 1880, in presentia dloru delegati, ai Comitetului pentru romanii inundati, instituitu in Brasiovu, Nicolae Ciurcu si D. Dr. Aurel Muresianu, a Preótului Moisa Todorianu, a primariului Nagy Károly: —

Domnii delegati ai comitetului din Brasiovu, visitandu partile inundate ale comunei, au constatatu la mai multi locuitori mari pagube, si fiindu acestia dintre cei mai lipsiti, le au impartitu fiacaruia in bani ajutórie in modulu urmatoriu:

Veduvele Pogacianu Catalina; Iova Paraschiva; Vajda Varvara a lui Nechita; Baja Martonné; Marin'a Veronica si Cridonu Sina; li s'au datu fiacareia câte 15 fl. v. a. (90 fl.) Lui Ioanu Hussariu; Veduvei lui Todoru Trombitás; lui Andreiu Selisteanu; Veduvei Maria Popa; si lui Ioanu Pascu li s'au datu câte 10 fl. (50 fl.)

In fine au capatatu Onisie Lalutiu, Mihailu Bedeleanu, Meleie Mesarosiu si Ioanu Godia câte 6 fl. (24 fl.) adeca in totalu 164 fl.

Domnii delegati ai comitetului, vedindu lipsele cele mari cari se lupta scóla din locu si intelegéndu dela domnu preot si ómenii satului, că nu are nici recuisitele recerute, ghazuri, mape etc. etc. si că i lipsescu chiaru si cărtille necesarie pentru instructiune, mai departe considerandu, că poporul din comun'a Ariesiu Poiana constă mai cu séma din fosti dileri, cari n'au pamenturi si prin urmare potu face foarte puține sacrificii pentru lipsele neaperate ale acestei scoli, iau datu sum'a de 100 fl., care suma s'a prelatu parochului localu spre ao inmana curatorului primariu.

NB. ved. I. Iova Paraschiva, fiindu absentă, sum'a de 10 fl., ce i se cuvine s'a datu parochului localu spre a i se trimaná.

La inchiarea procesului verbalu s'au mai infaciosiatu vedu'a soçi'a lui Nanu George, care au suferitu prin inundati si i s'au datu sum'a de 5 fl. v. a.

In totalu s'a datu pentru inundatii si scóla din Ariesiu-Poiana 269 fl. v. a.

(L. S.) Moise Todoreanu, (L. S.) Nagy Károly parochu gr. cat. főbiro

Processulu verbalu la scrisu Leone Baritiu. Pascu Ioanu, cá daunatu.

(Va urmá.)

Dela Academi'a romana.

(Urmare si fine.)

Asia semnulu scurtarii va remané in scrierea romana numai pentru insemnarea umbririi vocaleloru in si , simplificare foarte importanta pentru invetiarea cetirei si scrierii in scóle.

8. Articululu nedefinitu, pronumele si numeralulu o, de e. o casa, o data, amu dat-o, se va scrie cu o si niciodata cu uá.

9. Apostrofulu nu se pune inaintea articolului feminin a; prin urmare se va scrie: casa, masa etc.

10. Neesistandu nici o cauza paleografica pent u scrierea accentelor, remane numai trebuint'a logica dreptu sinpara cauza pentru primirea lor. Trebuint'a logica inse in scrierea romana cátu pentru accentuare se marginesce la consoanám. Acolo deosebirea tonului aduce dér' neaperatu esprimatu prin accentu, si anume prin accentulu primitu si

cunoscutu pentru asemenea casuri. Vomu scrie dér' vede, inse a vedé, lauda, inse laudá, facu inse facú.

11. Accentulu intrebuintiatu pena acum preste e si o pentru a exprima diftongii ea si oa, este atatu in contra regulei scrierii romanesci: că acele sonuri romane, pentru care se scie liter'a latina corespundetóre, se scriu cu acést'a litera cátu si in contra naturei semneloru, nefindu chiamatu accentulu in nici unu alfabetu a exprima pe a.

Dér' accentulu este chiamatu a exprima vocal'a intonata, dicu aparatorii acestei scrieri, si fiindu-cá diftongii ea si oa provinu totudéuna din e si o intonatu, trebue scrisi é si ó, asia cere principiulu etimologiei romane. La acést'a se póte raspunde: ori de unde aru proveni ea si oa, din momentulu in care vocalele e si o au primitu o schimbare fonetica, pentru a carei scriere se afla o litera in alfabetu, nu potu fi lipsite de acést'a scriere pentru a li-se descoperi una noua. Déca dér' e si o, din caus'a intonarii, si-au insotitu unu sonu, pentru care esista liter'a latina corespundetóre, adeca a, nu potu fi scrise altfelu de cátu prin ea si oa. Altmintrelea perdemu consecinti'a si intramu in deplinu etimologismu. Éra obiect'a, ca nu se vede déca ea si oa trebuescu cetite cá diftongi ea si oa si nu e-a si o-a, nu ne pare intemeiata. Că-ci scrierea nu este silita a arată absolutu tóte nuantiele vorbirii, si asia nu este nici chiamata a arată diftongarea. Déca ar' fi altfelu, de ce atunci s'ar' margini esprimarea diftongiloru la ea si oa si nu s'ar' intinde la toti doftongii, d. e. iubesc, voios, iepure, aluat, cautat?

Dér' afara de acést'a, nu este exactu, că ori-ce e si o intonatu se preface in ea si oa. Regul'a exacta ne-o da Pumnu: e intonatu, déca in silab'a urmatóre se afla a si mai raru e, se preface in ea; in celelalte casuri remane e, de si este intonatu; de e. vorbescu, vorbesci, vorbeasca, obştesculu, obşteasca; şapte, şarpe alaturea cu şapte, şerpe. O intonatu déca este urmatu de a si e, se preface in oa, dér' inainte de i si u remane o, de es. port, porţi, poarta, moarte, moarta, mortul, mortii.

Asia dér' semnulu accentului de intonare pusu de asupra lui e si o ar' potea se aiba numai atunci intielesulu diftongulu ea si oa, candu in adeveru ori-ce e si o intonatu s'ar' si preface in ea si oa. Dér' fiindu-cá, precum am vedutu, nu este asia, ci din contra e si o, de si intonate, in jumetatea casuriloru nu se prefacu in ea si oa, insemnarea lor cu accentulu intonarii pentru a le arată diftongarea este lipsita de logica.

Unu altu argumentu in contra numitulu accentu ne pare a fi urmatoriulu: acelu a, ce si'l'u insotiescu uneori vocalele e si o, cându sunt intonate, nu este o simpla negligntia a limbei, óre cum unu obicei foneticu, care ar' potea totu asia de bine se dispaia din pronuntiare si caruia dér' i este de ajunsu de a fi numai aratatu in trecátu prin semnulu intonarii; acelu a din contra a ajunsu a fi in lmb'a nóstra totu asia de importantu cá si sonulu radicalu, din care provine, fiindu-cá uneori ilu consuma chiaru pe acesta si remane singuru.

De es. din veara, peana, peara, vearga, veanzia, meaza afara etc. Romanulu a facutu vară, pană, pară, vargă, varziă, masă, afară etc., si adese acolo, unde a pastratu diftongulu ea, l'a prefacutu in ia, de ex. piatră, iapă etc. (Legea fonetica este, că ea si oa tindu a se preface in a mai alesu dupa labiale si r, uneori si dupa sibilante.) Acésta pierdere a lui e din diftongulu ea si prefacerea lui in simplulu a este asia de inradacinata in limba, in cátu unele cuvinte cu unu e primitivu sunt apoi variate in declinare, cá si candu ar' fi avutu unu a primitivu. Pe candu de es. in pluralulu din pană, pară, vargă se reinfaciosiáza e si se dice pene, pere, vergi in alte cuvinte analóge, nu se mai infaciosiáza nici atunci, ci a se schimba in , cá unu a primitivu: țară, țari, pradă pradi etc.

Caracteristicu este si esemplulu unui oa provenitu nu din o, ci din a primitivu: foame din lat. fames. Este, dér' cu nepotintia de a ascunde sub accentu sonulu a provenitu din intonarea lui e si o.

Acésta argumentare nu este inse impartasita de intrég'a comisiune; unii membri sustienu a se pastrá scrierea é si ó, intre acestia e d. Baritiu, care a fostu totdeuna de parere, că in genere trebue luata de principiu ortograficu etimolog'i'a marginita la formele actuale ale limbei romane. Remane, cá in urm'a unei discussiuni generale a d-vóstra a tuturor se decida maioritaea voturiloru si asupra acestei controversé.

Trebue se amintescu inse, că si aici unii Cipariani sunt dispusi a face concessiune, si me referu érași la citatulu studiu ortograficu alu „Telegrafulu Romanu“ din Sibiu. Caus'a, pentru care acesti Cipariani nu se impotrivescu la scrierea ea si oa, este, că vedu sunetele radicale e si o pastrate si in acésta scriere si cá, odata sunetulu radicalu pastratu, le este etimologicu indiferentu, déca glausuirea ea, oa se arata prin accentu séu prin insusi liter'a nou introdusa. Se citéza si esemple din alte limbi neolatine, relative totu la diftongarea lui o latinu, span. bueno (bonus), luego (locus), franc. neuf (novus), feu (focus), dér' mai alesu ital. d. e. conjugarea lui morire: muoro, muori, muore, moriamo, morite, muorono etc.

Se intielege, că cercetarea nóstra de mai susu s'a raportatu numai la casurile, candu ea si oa proveneau in adeveru din lungirea lui e si o prin accentu. Căci in celelalte casuri, unde a este din capulu locului o vocala de sine statóre cu unu intielesu propriu gramaticalu, chiaru cei ce de altmintrelea scriu é cu accentu, trebue se insemneze pe a deosebitu. De es. face, facea duce ducea. Aici a este vocala flectionara a imperfectului si a scrie facé, ducé ar' fi in ori-ce casu o gresiala de ortografie. — Asemenea trebue se scrie stea si nu sté.

Domniloru Membri!

Acesta este rezultatulu desbateriloru urmate in sinulu comisiunei, ce a'fi binevoitu a o alege pentru lucrarea proiectulu de ortografia.

Spre a ve dá unu esemplu practiculu pentru infaciosiarea, ce ar' avé scrierea romana dupa acésta ortografia, amu onóre a alaturá o transcriere conforma cu regulele aici stabilite. Este Canteculu gintei latine, ce l'amu transcrisu. cantatu de acelu poetu si colegu alu nostru, caruia natur'a pare a fi datu menirea de a infaciosiá generatiuniloru contimpurane tóta frumseti'a eufonica a limbei nóstre materne.

Fára indoiéla lucrarea nóstra, cumu vi-se presinta, nu desléga si nici nu atinge tóte intrebariln, ce ni le pune ortografi'a romana. Noi amu crediutu, că deocamdata a fostu bine a se insemná prin câteva lineamente mari form'a generala a scrierii nóstre, lasandu aniloru viitori sarcin'a de a ficsá tóte amenuntele ortografice, unele in parte atermandu dela o lucrare definitiva asupra gramaticii si asupra vocabulariului limbei romane.

Ori-care va fi decisiunea d-vóstra pentru astadi, credu, că toti vomu fi inspirati de dorint'a de a publicá Analele Academiei sub o forma a scrierii lor, care se nu ne desbine de miscarea generala a literaturii in acésta privintia, ci se puna Academi'a romana in laintrulu si in fruntea acestei miscari.

Bucuresci, 8 Aprilie 1880.

T. M a i o r e s c u.

D i v e r s e.

[Primirea metropolitulu A ndr i e v i c i] in Cernauti la 25 Aprilie st. n., cu ocaziunea instalarei sale a fostu, pe cátu de solemn pe atatu de imposanta. Dimineati'a reprezentantii clerulu inaltu, ai aristocratii si ai poporului tieranu, pornira la Sniatiu-Zaluce (fruntari'a Bucovinei) c'unu trenu separat, care érá impodobitu cu stindarte tricolore portandu in fruntea locomotivei emble'm'a Bucovinei. La amédi sosí P. S. S'a metropolitulu Dr. M o r a r i u A n d r i e v i c i acompianatu de parintele Berariu cu trenulu accele-ratu dela Vien'a. Aci fú salutatu de vorbitorii deputatiuniloru presentandu-se pane si sare. P. S. S'a multiami intre strigari entusiastice de „Se tra-iésca“. Dupa aceea urmá unu dejunu, la care baronulu Capri redicá unu toastu in senatatea noului metropolitu. Metropolitulu multiamindu beú pentru conclucarea fratiésca a tuturor factoriloru spre binele Bucovinei. Dupa dejunu cortegiulu plecá intre bubuitulu tréscuriloru si strigari de „Se tra-iésca“ spre Cernauti. La statiunea Nepolocutiu impodobitu in modu festivu érá radicatú unu arcu de triumfu ornatu cu portretulu imperatului si cu o cununa de flori in colorile tierei. Aci a predatu preotulu Martinovici Metropolitulu o ramura de finicu. La 3 óre d. a. sosí Metropolitulu in Cernauti.

La gara, pe perronulu grandiosu decoratu intimpinara pe Prea S. S'a tóte autoritatile, nobilime romana, clerulu, tóte corporatiunile si reuniunile. Archimandritulu Ciupercovici l'a salutatu aci in limb'a romana, in numele clerulu a nobilimei si a poporului, asemenea l'a salutatu primariulu s a. Intrarea Metropolitulu in orasiu a fostu a-nuntiatu prin puscaturi de tréscuri, prin sunetulu tuturor clopoteloru si prin strigarile entusiastice ale poporatiunei. Cortegiulu era condusu de 40 calareti sateni imbracati in costumulu nationalu romanescu; scólele, corporatiunile, reuniunile s. a. formau spaliru; metropolitulu se affá intr'o trasura eleganta trasa de siése suri. Sosindu in biseric'a catedrala metropolitulu, aci fú salutatu in numele diecesei de profesorulu de teologia Eusebie Popovici. Dupa acestu frumosu discursu teologii intonara cantarea corala de I. Bumbacu: „Tresalta Bucovina“. . . Metropolitulu imbracandu mantau'a tienú apoi o vorbire si dadú binecuventarea s'a archipastorésca. Astfelu terminandu-ce ceremonialulu bisericescu cortegiulu porni spre resiedinti'a archiepiscopésca, care era impodobita cu stindarte. La pórt'a resiedintiei P. S. S'a fú salutatu de cátra rectorulu seminariulu Filipovici apoi de cátra membrulu camerei domniloru baronu Vasilco. Dr. Morariu profundu miscatu multiami esprimandu do-

rinti'a că întotdeauna se se bucură de aceeași iubire ce i s'a dovedit la primire.

In 9 Maiu l. c. avu locu in Cernauti instalarea noului Metropolitu Morariu-Audrievici, impreunata cu marii festivitati. Instalarea s'a facutu inainte de amédu in catedral'a cea mare, care era indésuita de publicu. Dupa ceremonia a fostu prandiu festivu in resiedintia; o capela militara a esecutatu in timpul prandiului mai multe piese. Pe la órele 9 sér'a i s'a facutu Metropolitului unu mare conductu de tortie.

[D. advocatu Mateiu Nicola] din Alb'a Juli'a a fostu cercatu de o grea si ne-reparabila perdere. Soçi'a s'a, esemplu de femea insestrata cu tóte darurile si virtutile secului seu **Emilia Nicola** nascuta de Nemes a repausatu in 6 l. c. in alu 39-lea anu alu vietiei sale, lasandu in urm'a s'a cinci fii minoreni. Inmormentarea avu locu in 8 Maiu 1880 in cimenteriu bisericiei gr. or. din Alb'a-Juli'a. Fia-i tierin'a usióra si memori'a neuitata!

[Dieces'a Orádiei-mari.] In un'a din siedintiele inainte de Pasci ale consistoriului s'a desbatutu cestiunea gimnasiului romanu din Beiusiu si s'au luatu mai multe conclusiuni relative la asigurarea existintiei acestui institutu. Pr. SS. episcopulu diecesanu a oferitu din partea s'a pentru léfa profesorilor câte 1000 fl. pe anu, pentru acestu scopu se voru face colecte prin diecesa, precum si la alti iubitori de cultura nationala. S'a decisu, cá plat'a profesorilor aprobati se fia 1000 fl., iér' acelu neaprobati 700 fl. — Serbatorile Pasciloru s'au serbatu cu pomp'a indatinata, in Vinerea mare si in diu'a de Pasci Pr. Ssa episcopulu a tinutu cuventările ocasionale.

„Fam.“

[Grindina teribila.] Din Posioniu (Pressburg) se anuntia, că in 7 Maiu la 6 óre séra a cadiutu acolo o grindina ne mai poménita. Sloii erau de marimea unui ou de gâina si cadiura in restimpu de unu quartu de ora. Ferestrele caseloru din partea de nordu si vestu a orasiului au fostu sparte, coperisiele caseloru gaurite. O multime de paseri perira, pomii remasera fara frundie si perdura mare parte din crâcile lor. Gradinele de póme si viile sunt cu totulu nimicite. Poporatiunea e fórté consternata din caus'a acestei mari nenorociri.

[Primulu trenu acceleratu] a percursu de proba — in 6 l. c., lini'a dela Oradea-mare pëna la Campina, sub conducerea directorului generalu, alu drumurilor ferate de statu ungare, Tolnai. La 6 óre dimineati'a trenulu a plecatu din Oradea si la 8 óre séra a sositu in Brasiovu. Resultatulu acestui cursu de proba a fostu satisfactoriu. Trenulu a facutu 58—60, ba mai tardiu spre Sighisórá, 75 kilometre intr'o óra, ceea ce trece chiaru peste intiél'a cea mai mare a trenurilor accelerate. Déca nu se voru ivi cumva alte pedeci, voru incepe a comunicá trenurile accelerate pe lini'a Pest'a-Bucuresci la 15 l. c. Dela 15 Maiu c. mersulu trenuriloru pe lini'a ostica ungara se va schimba. Vomu publicá si noi nou'a ordine a mersului.

[Vechimea omului.] Unu diariu scientificu din Statele-Unite publica óre-care fapte interesante privitorie la vechimea rasei omenesci. Elu admite cá esacta opiniunea, dupa care omulu ar' fi aparutu pe pamentu la finea epocii de ghiatia, si 'si da ostenéla se demonstreze, cá vechimea omului nu póte fi ficsata la mai puçinu de 200,000 ani. Unu geologu americanu a recunoscutu, dupa period'a de ghiatia, trei alte perióde, carora le a datu numele de Champlain, Terrace si Delt'a, pe care le presupune, cá ar' fi fostu de o durata aprópe egale perióde glaciare. Luandu fenomenele observate in Delta dela Mississippi, d. M u d g e semnaléza faptulu, cá pe o distantia de aprópe 300 de mile se recunósce esistentia unoru paduri ingropate un'a d'asupr'a alteia, cu intervale de nisipu. Aceste paduri erau formate de copaci mari si sunt in numeru de 10, puse un'a preste alt'a. Acesti copaci sunt Cyprii plesiivi din statele de sudu, printre care sunt unii, cari au unu diametru mai mare de 25 picióre; la unulu din ei s'au numeratu pëna la 5,700 cercuri de cresteri anuale. In unele casuri acesti copaci imensi au crescutu pe trunchiurile altoru copaci totu atátu de mari si acestu fenomenu se observa in fiacare din cele 10 paduri. Dintr'aceste fapte d. M u d g e conchide, cá amu poté, fara exageratiune, se evaluamu durat'a fiacareia din aceste

paduri la 10,000 ani, séu 100,000 ani pentru cele 10 paduri. Acésta evaluare inse nu cuprinde intervalulu de timpu, fara indoiéla fórté insemnatu, care a trecut intre sfërsitul uneia din aceste paduri si inceputulu celei ce i-a urmatu. E in desutulu de probatu, cá omulu esistá inaintea epocii Champlain. Period'a Terrace séu cea mai mare parte din ea, a esistatu intre period'a Champlain si intre acea a Deltei, faptu, care adauge 100,000 ani la cei 100,000 aretati mai susu. Déca s'ar' acordá celoru dóue prime perióde o durata numai egala cu aceea a Deltei, resultatulu totalu ar' fi de 200,000 ani.

[Uniform'a institutóreloru si invetietóreloru in Romani'a.] Ministeriulu instructiunii publice din Romani'a a facutu unu regulamentu in privinti'a portului d-loru institutóre si invetiatóre. Damu locu aci acestui regulamentu. „Tienut'a institutóreloru si a invetiatóreloru scóleloru publice trebuie se fia in totdeun'a si in totu loculu potrivita cu positiunea lor si cátu se póte de simpla, asfeliu de esemplu, le este opritu in modu absolutu in exercitiulu functiunei; a) de a purta perulu despletitu séu in carlioni, ce aru atarna pe spate séu pe umeri, ori tunsu dinainte si lasatu pe frunte; b) De a se drege si a se parfuma; c) De a se servi cu imbracaminte de dantele, catifele, matasarii si alte lucruri de lucsu, ori de a purta diferite scule cu petre pretióse; d) De a purta rochii cu códa, care sa se tãrasca pe josu, ci numai atátu de lunga, cátu abia sa se atinga de pamentu. In clasa inse, séu candu se presinta inaintea diferiteloru autoritati, suntu obligate de a avé urmator'i imbracaminte uniforma: 1. Rochia cenusia séu négra de atia séu de lana, tali'a ei va avé form'a unui paltonu incheiatu pëna la gatu, cu manecile lungi, strimte si garnisite giuru impregiuru numai cu o mangetura din aceiasi stofa si culóre de 5 centimetri de lata, iar' pólele rochiei (fusta) potu fi garnisite cu o mangetura asemenea cu cute, lata de 25 centimetri; 2. Gulerulu si manecutia albe, simple séu brodate, inse fara alte garnituri; 3. Cravat'a négra de matasa, drépta si angusta, asemenea fara garnituri; 4. Palaria, iarn'a, négra, ér var'a de paie, (de form'a numita a la bergère) garnisita cátu se póte mai simplu si cu veluri lungi. Iarn'a se mai potu servi, la trebuintia, de unu capionu séu de o brobóda de lana négra; 5. Paltónele, ce voru purta iérn'a, primaver'a séu tómn'a, voru fi asemenea cenusii séu negre, de postavu séu de alta stofa de lana de form'a cea mai simpla si fara garnituri; 6. Botine de pele séu si de alta materia, inse negre; fara broderii, funte, catarame s'au alte garnituri si cu tocurele asiediate. Ori-ce abatere de la acestu regulamentu, constituindu o infractiune disciplinara, se va pedepsi conformu celoru prescrie pentru acestea de legea instructiunei.“

[Curiose moravuri japones.] In Japonia, celu d'antaiu faptu alu unei socie este jertfirea frumusetiei sale. Ea se face urita si be-trana, isi rade sprancenele si 'si inegresce dintii. Acést'a grósnica fisionomia 'i da autoritate. Ea arata asfeliu ómeniloru noua'i conditiune sociala care 'i impune respectu; arata barbatului, cá renuntia la cochetaria si la dorinti'a de a placé. Se pare cá ea face acést'a fara parere de reu si cá barbatulu n'are nici o veleitate de a rupe cu acestu prejuditiu, care'i lipsesce soçi'a de frumusetie: in acést'a privinti'a nu se gasesce nici o singura esceptiune in tóta tíera. Pe de alta parte, simtiementulu care dictéza acestu obicei nu este exclusivu alu casatoriei; aceleasi semne de uraciune se gasescu la femeia in urma intristarii si a doliului: ele suntu, pretutindeni o invitare la respectu, o renuntiare vedita la placere. Nimicu totusi nu e nerevocabilu, in acést'a situatiune, candu ea e creata de casatoria. In Japonia, casatori'a se póte desface, si din momentulu, candu amendou soçii consimtu, se potu desparti totu atátu de lesne cumu s'au unitu. O-data in posesiunea chartiei prin care barbatulu 'i dá libertatea, femeia reintra in prima'i conditiune. In trei dile, dintii iei isi recapatata albeati'a si sprancenele cresc in dóue luni.

„Cult.“

[Necrologu.] Pamentulu rece se inchise éra asupr'a unuia dintre acei nu pré multi, cari pre langa tóte suferintiele, neajunsele si vecsatiunile, la cari este espusu unu invetiatoru romanu, nu mai tienu a fi, dér' si sunt intru adevéru luminatori ai poporului. A x e n t e U r s u membrulu si cassariulu „Reuniunei invetiatoriloru romani Selagiani“, invetiatoriu gr. cat. in decursu de 18 ani in comun'a Recea din Selagiu, acestu membru neobositu, punctualu si diliginte alu reuniunei, soçiu si parintele iubitoriu si ingrigiatu de sórtea a loru sei, colegulu bunu si credintiosu fiu alu natiunei sale a incetatu din viétia in 14 Aprile. Inmormentarea s'a intemplatu in 18 Aprile. Ultim'a o-

nóre i-a dat'o biroulu Reuniunei, unii colegi din apropiare, o multime de poporeni si invetiacei recunosctóri. Lu deplangu: soçi'a iubitoria, cu care a traitu 8 ani in casatoria fericita, trei fetitii in cea mai gingasia etate, betranulu seu parinte, frate, consangeni si colegii sei. Fi-ai tierin'a usióra! — Unu colegu alu seu.

Sciri ultime.

Sessiunea sino dului archidiece-sanu gr. or. din 1880 s'a deschisu dupa cumu ne spune „Tel. Rom.“ cu indatinat'a solemnitate in diu'a de duminéc'a Tomei. Dupa cuventulu de deschidere alu metropolitului s'a alesu biroulu provisoriu cu ce s'a terminatu prim'a siedintia. Luni la 9 óre s'a inceputu a dou'a siedintia care a duratu pëna la 11 óre.

Concursu

Pentru 8 teneri, cari dorescu a fi aplecati la maiestria din partea reuniunei sodaliloru romani din Clusiu, pre bazea §-lui 6 din regulamentulu reuniunei, subscris'a comisiune prin acést'a este concursu.

Dela concurenti, cari potu fi ori din care parte a Transilvaniei, se poftesce:

1. Carte de botezu, cá au etatea de 14 ani, si cá suntu de origine romani.

2. Atestatu cá au cunoscientiele, ce se predau in scólele primarie, si prelanga limb'a materna posedu elementele unei limbe straine (germana sau maghiara.)

3. Se produca oblegatiune dela parenti s'au tutori, cá-i voru lasá in totu tempulu statoritu la maiestru, unde i-a asiediatu comisiunea, si, cá in casu de lipsa, ii-voru provedé cu imbracaminte er' la casu, candu i-voru luá dela maiestru, voru reintórce reuniunei tóte spesele.

4. Elevii se voru asiediá la maiestria, la dorinti'a lor, ori si in care cetate a Transilvaniei mai cu preferintia inse in Clusiu, pentru a poté fi supravighiati din partea comisiunei conformu regulamentulu.

5. Concurentii au de a produce atestatu legalu despre paupertatea parintiloru lor.

6. Aceli concurenti, cari din caus'a departare nu se potu presentá inaintea comisiunei subscrisé au de a produce atestatu medicale despre dezvoltarea corporale si intregitatea organeloru.

Intru mai multi concurenti, se voru preferi conformu §-lui 20 din regulamentu:

- Pruncii dela sate, despre cari se póte prespune, cá in urm'a necsului lor familiaru eventualmente se voru asiediá cá maestri in comun'a lor natale s'au in alta comuna rurala.
- Intru conditiuni egali, voru fi preferiti orfanii de ambii parenti, apoi de tata.
- Intru diversele maestrie, la cari dorescu a fi aplicati, se voru preferi aceli'a, cari dorescu a fi aplicati la: rotaria, fauraria, butnaria, mesaria, carpentaria s'au lemnaria, cojocaria, cismaria grosa, peleraria, cureraria si funeria.

Suplicéle instruite conformu acestui concursu, suntu de a se substerne la presiedintele acestei comisiuni in Clusiu pëna in 1 Iuniu st. n. a. e., candu celi ce se voru presentá in persóna, se voru si esaminá prin comisiune conformu regulamentulu, si dupa acea se voru asiediá pre la maestri, pre cari i-platesce comisiunea amesuratu contractulu, ce se va incheia cu respectivii maestri.

Comisiunea reuniunei sodaliloru romani din Clusiu incredentiata cu asiedierea invetiaceiloru romani pre la maestrie.

Clusiu in 1 Maiu 1880.

Basilu S. Podoba, Dr. Aureliu Isacu,
capelanu gr. cat. si presiedintele secret.
comisiunei.

3-3

Cursulu la bars'a de Vien'a

din 12 Maiu st. n. 1880.

5 ^o / _o Rent'a charthia (Metalliques) . . .	72.65	Oblig. rurali ungare . . .	94.-
5 ^o / _o Rent'a-argintu (imprumutu nationalu). . .	73.25	„ „ Banat-Timia. . .	93.25
Losurile din 1860 . . .	131.30	„ „ transilvane . . .	92.25
Actiunile bancei nation. 838.—		„ „ croato-slav. . .	94.-
„ instit. de creditu 276.30		Argintulu in marfuri . . .	—
Londr'a 3 luni. . .	119.—	Galbini imperatesci . . .	5.61
		Napoleond'ori . . .	9.48 ¹ / ₂
		Marci 100 imp. germ. . .	58.60

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipograf'a: Ioanu Gótt si fiu Henriu.